

М. В. МІЩЕНКО,
старший викладач кафедри історії та теорії
держави і права Чорноморського державного
університету імені Петра Могили, здобувач
кафедри цивільного права №2 Національного
юридичного університету імені Ярослава Му-
дрого

ВЧИНЕННЯ ПРАВОЧИНІВ НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ БЕЗ ЗГОДИ БАТЬКІВ (УСИНОВЛЮВАЧІВ) ЧИ ПІКЛУВАЛЬНИКА

У статті проаналізовано умови визнання недійсними правочинів, вчинених неповнолітніми; умови дійсності таких правочинів, а також можливі наслідки визнання їх недійсними. Авторкою запропоновано зміни до законодавства у цій сфері.

Ключові слова: неповнолітні особи, згода, правочини неповнолітніх осіб, недійсність правочину, правові наслідки недійсності правочину.

Постановка проблеми. Певний час у науці то-чилась дискусія щодо правової природи правочину, вчиненого неповнолітнім без згоди законних пред-ставників. Зокрема, висловлювалися такі підходи щодо кваліфікації цих правочинів, як незавершені або такі, що не відбулися; просто недійсні (без розмежування на нікчемні та оспорювані); недійсні до моменту схвалення законними представниками; не-дійсні, як і правочини малолітніх, однак припуска-лось їх перетворення у дійсні при підтвердженні цих правочинів законними представниками [1, с. 105–106]. Також правочини неповнолітніх розглядалися як оспорювані правочини [2, с. 34; 3, с. 8; 4, с. 79; 5, с. 78], а окремі науковці їх правову природу не ви-значали взагалі, а лише вказували, яким чином вони кваліфікуються судовою практикою [1, с. 105–106].

Не вдаючись до полеміки, вважаємо логічним, що правочини неповнолітніх можуть бути оспорені визначеним колом осіб. Так, відповідно до ч. 2 ст. 222 ЦК України правочини, укладені неповнолітніми за межами їх цивільної дієздатності належать до оспо-рюваних правочинів, оскільки можуть бути визнані недійсними за позовом заінтересованої особи [6]. До цього моменту такі правочини є дійсними.

Мета статті – детальний розгляд та аналіз умов визнання недійсними таких правочинів; умов, коли такі правочини є дійсними, а також щодо можливих наслідків визнання їх недійсними. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: 1) визначити та проаналізувати умови визнання правочинів, вчине-них неповнолітніми особами без згоди батьків (уси-новлювачів) чи піклувальника недійсними; 2) визна-

чити та проаналізувати умови визнання вказаних правочинів дійсними; 3) проаналізувати правові на-слідки визнання правочинів недійсними.

Об'єктом цього дослідження є система відносин, що склалась при вчиненні правочинів неповнолітні-ми особами без згоди батьків (усиновлювачів) чи піклувальника. Предметом дослідження є безпосе-редньо правове регулювання вчинення правочинів неповнолітніми особами без згоди батьків (усинов-лювачів) чи піклувальника, визначення умов їх дій-сності та правових наслідків недійсності.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти вчинення правочинів неповнолітніми без дозволу батьків (усиновлювачів) чи піклувальника розгляда-лись такими вченими, як-то: Є. П. Андреев, О. В. Гут-ніков, Л. Г. Кузнєцова, С. В. Осипова, Н. С. Хатнюк, Ф. С. Хейфець, Я. М. Шевченко, М. Я. Шимінова та ін. Особлива увага у працях вказаних науковців акцентується на визнанні правочинів, вчинених не-повнолітніми без згоди вказаних осіб, недійсними, а також на окремих питаннях застосування правових наслідків до таких правочинів. Однак, на жаль, у юридичній літературі розгляду умов недійсності правочинів, вчинених неповнолітніми особами без згоди батьків (усиновлювачів) чи піклувальника, умов визнання таких правочинів дійсними та комп-лексному розгляді правових наслідків їх недійсності не приділено достатньо уваги.

Виклад основного матеріалу. Перш за все роз-глянемо підстави, за наявності яких правочини, вчи-нені неповнолітніми за межами їх цивільної дієздат-ності, можуть визнаватись недійсними. Згідно з нор-

мами ЦК України такий правочин може бути визнано недійсним у таких випадках: 1) вихід неповнолітньою особою за межі цивільної дієздатності; 2) відсутня попередня згода або наступне схвалення батьків (усиновителів) чи піклувальників на вчинення такого правочину; 3) подано заяву законних представників до суду про визнання правочину недійсним. При цьому для визнання правочину недійсним достатньо, щоб лише однією стороною був неповнолітній, котрий вчинив правочин, що виходить за межі його дієздатності, без згоди батьків (усиновителів) чи піклувальників, а іншою стороною може бути особа повністю дієздатна (хоча не виключається вчинення правочину й двома неповнолітніми, один з яких вчинив її без згоди батьків (усиновителів) чи піклувальників) [1, с. 106–108].

Розглянемо умови для визнання правочину, вчиненого неповнолітнім за межами його цивільної дієздатності, недійсним детальніше.

Правочин, вчинений неповнолітнім за межами його цивільної дієздатності, можна визнати недійсним лише у тому разі, коли буде доведено, що цей «вихід за межі дієздатності» було здійснено, тобто правочин не підпадає під коло «дозволених» правочинів, передбачених ст. 32 ЦК України. Варто акцентувати увагу, що неповнолітні можуть вчиняти практично будь-які правочини, на які отримали згоду батьків (усиновителів) або піклувальника (окрім тих, для чинності яких потрібен ще й дозвіл ООП або ж наявність спеціальної правосуб'єктності).

Другою з підстав визнання правочину, вчиненого неповнолітнім за межами дієздатності, є відсутність згоди законних представників на вчинення такого правочину (попередньої згоди або ж подальшого його схвалення ними). Варто зауважити, що цивільне законодавство виокремлює низку правочинів, які можуть бути визнані недійсними через відсутність згоди третіх осіб на їх вчинення. Усі ці правочини мають одну спільну ознаку: для їх дійсності необхідна не лише воля сторін цього правочину, але й воля третіх осіб, які не є сторонами правочину.

Саме за цією ознакою правочини, що вчинені без згоди третіх осіб, відрізняються від інших оспорюваних правочинів, оскільки в них підставами недійсності є відсутність або ж пороки волі сторін правочину.

Варто зауважити, що вичерпного переліку підстав для оспорювання правочину ЦК України не закріплює. Однак аналіз законодавчих норм дає змогу стверджувати, що більшість цих підстав пов'язані з вадами волі *сторони* правочину (курсив наш. – М. М.). Зокрема, до них слід віднести правочини, вчинені під впливом помилки, обману, насильства,

збігу тяжких обставин, зловмисної домовленості представника однієї сторони з іншою стороною правочину. На відміну від перелічених правочинів, у правочинах, в яких підставою їх недійсності є відсутність законодавчо закріпленої згоди третіх осіб, що не є стороною правочину, воля сторін правочину не має вад. Це пов'язано з тим, що в окремих категорій осіб відсутність повноцінної волі передбачено законом (зокрема, це малолітні та неповнолітні особи). Відповідно вони не наділені правом оспорювання правочинів, які ними укладені. Правом оспорювання правочинів малолітніх та неповнолітніх дітей наділені їх законні представники, які можуть або частково доповнювати їх волю, або ж повністю замішувати своїх підопічних. При повному заміщенні – законний представник сам вчиняє правочини від імені підопічного, при частковому – сама особа, яка має недостатність волі, але для дійсності правочину необхідна згода визначеного кола осіб [7, с. 453–455]. Неповнолітня ж особа не має права оспорювати вчинений нею ж правочин з цих підстав, оскільки його воля вже виявлена і виражена при цьому коректно, нормальним чином, без будь-яких її порушень. Порушена воля тієї особи, яка повинна надавати згоду на вчинення правочинів неповнолітнім, оскільки фактично вона не врахована взагалі (бо не отримана його згода), а тому саме він і має право оспорювати такі правочини.

Розгляд процедури надання згоди на вчинення правочину неповнолітнім, зумовлює виникнення цілком правомірного питання щодо кола осіб, які мають право цю згоду надавати? Відповідно до ч. 1 ст. 222 ЦК України правочин, який неповнолітня особа вчинила за межами її цивільної дієздатності без згоди батьків (усиновлювачів), піклувальника, може бути згодом схвалений ними у порядку, встановленому ст. 221 ЦК України.

Фактично ст. 222 ЦК України перелічено осіб, які надають згоду на вчинення правочину неповнолітньою особою (попередню або ж згодом схвалюють вже вчинений правочин). Проте детальний аналіз норм цивільного законодавства виявив розбіжності у тлумаченні цих осіб. Так, ст. 242 ЦК України, яка регламентує питання представництва за законом, виокремлює серед законних представників неповнолітніх осіб таких: батьків (усиновлювачів), а також закріплює норму, що законним представником у випадках, встановлених законом, може бути й *інша особа* (курсив наш. – М. М.) [6]. Стаття 262 СК України закріплює права сестри, брата, мачухи, вітчима та інших членів сім'ї на захист дітей. Так, зокрема, передбачено право вказаних осіб на самозахист своїх малолітніх, неповнолітніх братів, сестер, пасинка,

падчерки, а також право звернутись за захистом інтересів малолітніх чи неповнолітніх до органу опіки та піклування або до суду без спеціальних на те повноважень [8]. Ця теза підтверджується й рішенням Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 17.07.2015 р. по справі № 308/18698/13-ц щодо визнання недійсним договору про навчання, укладеного між вітчимою неповнолітнього та Ужгородським комерційним технікумом. Батько неповнолітнього подав позов про визнання недійсним вказаного правочину, проте правочин було вчинено у присутності матері неповнолітнього, яка дала свою усну згоду на його підписання вітчимою від імені неповнолітнього. Відмовляючи у задоволенні позову (визнанні договору недійсним) суд, в обґрунтування своєї позиції, також застосував норми примітки 2 оспорюваного договору, де зазначено, що за фізичну особу, яка не має повної цивільної дієздатності, договір підписують її батьки або *інші законні представники* (курсив наш. – М. М.) [9]. Суд визнав цей правочин таким, що схвалений батьками, оскільки протягом 1 місяця з дня його укладання (а саме в цей день мати неповнолітнього дізналась про його вчинення) вони не заявили претензій представникам технікуму – в порядку статей 222 та 221 ЦК України. Згода ж на вчинення правочинів неповнолітньому надається тим із батьків, з ким він проживає (проживав на момент вчинення правочину). Форма ж надання згоди законодавчо не регламентована. Вважаємо рішення суду законним та обґрунтованим.

Проте варто детальніше проаналізувати, а чи є взагалі батьки (усиновителі) чи піклувальник законним представником неповнолітнього, виходячи із розуміння представництва у доктрині цивільного права. Стаття 237 ЦК України досить детально визначає поняття та підстави представництва. Так, зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 237 ЦК України представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє [6]. При цьому характерною рисою представництва є те, що це вчинення представником дій від імені принципала, в його інтересах та за рахунок принципала. Діяльність від імені принципала означає те, що представник *повністю заміщує* юридичну особистість принципала під час виконання своїх обов'язків з представництва останнього (курсив наш. – М. М.). Отже, виникає питання, яким чином може бути законне представництво у неповнолітніх щодо вчинення ними правочинів, якщо вони відповідно до норм цивільного законодавства вчиняють правочини самостійно, а щодо вчинення окремих видів правочинів – необхідна згода батьків (усино-

вritelів) чи піклувальника, а у передбачених законом випадках для чинності правочинів вимагається дозвіл органів опіки та піклування.

Традиційно у доктрині цивільного права виділяються такі види представництва (залежно від його підстав): добровільне представництво; представництво «за законом»; представництво «за призначенням».

Представництво за законом є різновидом представництва, підставою виникнення якого, на відміну від добровільного представництва, виступає не воля особи, яку представляють, а вказані у законі юридичні факти. Так, законне представництво батьків засновується на позитивному юридичному факті походження дітей від батьків, недосягнення дитиною віку, з якого надається можливість самостійного здійснення цивільних прав, а також на відповідних нормах закону. Характерною рисою представництва за законом є також виникнення відповідних повноважень у представників незалежно від їх волі. Воля цих осіб може полягати у наданні згоди на призначення опікуном, волевиявленні у вигляді подання до суду заяви про усиновлення, проте самі представницькі повноваження виникають за наявності відповідних юридичних фактів автоматично. Як справедливо зауважує Є. О. Рябоконт, викликає сумнів охоплення однією нормою представництва батьками і малолітніх, і неповнолітніх дітей. Справа у тому, що обсяг представницьких повноважень батьків щодо малолітніх дітей, і щодо неповнолітніх дітей відрізняється докорінно. Якщо інтереси малолітніх батьки представляють у повному обсязі і вчиняють від їх імені і в їх інтересах усі правочини, крім дрібних побутових та тих, які спрямовані на здійснення особистих немайнових прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 31 ЦК України), то неповнолітні укладають правочини від свого імені. Батьки неповнолітніх не укладають правочини від імені своїх неповнолітніх дітей, а лише дають згоду на їх укладення. Іншими словами, при здійсненні таких правочинів відсутня ознака укладення правочинів однією стороною від імені другої сторони (ст. 237 ЦК) [10]. Лише в окремих випадках, визначених законом, можна стверджувати про те, що батьки, усиновлювачі виступають законними представниками неповнолітніх. Так, згідно з ч. 2 ст. 29 ЦПК неповнолітні можуть особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді у справах, що виникають з відносин, у яких вони особисто беруть участь, якщо інше не встановлено законом. В останньому випадку суд може залучити до участі у справі законного представника неповнолітньої особи. Таким чином, поняття «законний пред-

ставник» може застосовуватись до батьків, усиновлювачів чи піклувальника неповнолітньої особи лише умовно. Така особа наділена низкою обов'язків та прав щодо виховання дитини, її утримання тощо, проте не є представником, не укладає від імені дитини правочини. У даному випадку можна провести аналогію з піклувальниками, які призначаються неповнолітнім особам, які позбавлені батьківського піклування. Слід відзначити, що піклувальник не названий даною статтею серед представників за законом.

Саме тому пропонуємо *внести відповідні зміни до ст. 242 ЦК України та викласти ч. 1 ст. 242 ЦК України у такій редакції*: «Батьки (усиновлювачі) є законними представниками своїх малолітніх дітей».

Суперечливим при правозастосуванні є питання, протягом якого строку батьки (усиновлювачі) чи піклувальник неповнолітнього повинні дізнатись про вчинений неповнолітнім правочин за межами його цивільної дієздатності. Протягом 1 місяця з дати, коли вони дізнались, вони повинні подати претензію іншій стороні, якщо не схвалюють правочин. А скільки відводиться часу на те, щоб дізнатись про правочин? Чи цей строк обмежується часовими рамками? Судова практика йде шляхом надання визначеним законом особам права фактично у будь-який момент подати позов щодо визнання правочину недійсним, оскільки доказування факту їх обізнаності щодо вчиненого правочину є досить проблематичним. Наприклад, судом було визнано недійсним договір про підготовку спеціаліста, який був укладений між ВАТ «Запорізький металургійний комбінат “Запоріжсталь”» та неповнолітнім сином позивача [11]. Про цей договір батьки неповнолітнього дізнались лише через 10 (!) років, бо неповнолітній приховав цей факт. На момент укладання згаданого правочину неповнолітня особа мала 17 років 4 місяці та 1 день, тобто не володіла повною цивільною дієздатністю. Батьки неповнолітнього зазначили у судовому засіданні, що не схвалюють і не схвалювали вчинений ним правочин. Через 10 років, коли вони дізнались про його вчинення, вони направили іншій стороні претензію щодо визнання договору про підготовку спеціаліста недійсним через його несхвалення батьками неповнолітньої особи. Відповідач на претензію відповів, що ним умови договору виконані повністю, а у свою чергу неповнолітній відповідно до укладеного договору зобов'язується відшкодувати ВАТ «Запоріжсталь» у повному обсязі з урахуванням відсотку інфляції доплату до державної стипендії за весь час її виплати, а також оплату за проживання у гуртожитку у разі розірвання трудового договору

за власним бажанням або за порушення трудової дисципліни до закінчення терміна дії трудового договору. Проте відповідно до вимог цивільного законодавства цей правочин був недійсним з дня його укладення у зв'язку з тим, що відсутнє схвалення батьками (як і попередня згода на вчинення цього правочину). Тому положення цього договору не застосовуються. Проте викликає значні сумніви той факт, що батьки не знали про вчинення правочину протягом аж 10 років. Вважаємо, що суду потрібно було детальніше дослідити це питання.

Варто ще раз акцентувати увагу, що правочини, вчинені неповнолітніми, за межами їх цивільної дієздатності є оспорюваними. Для того, щоб визнати їх недійсність заінтересованій особі необхідно подати до суду. У цьому контексті важливим моментом у практиці правозастосування є з'ясування часу, коли пред'явлена усна претензія щодо несхвалення правочину, вчиненого неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності, без згоди повноважних осіб. Досить показовим у цьому контексті є рішення та ухвали судів. Так, рішенням Таращанського районного суду Київської області по справі № 1025/4839/12 від 25.12.2012 р. задоволено частково позов батьків неповнолітньої особи щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу моторолера на суму 6000 грн з тих підстав, що цей правочин було укладено без відома батьків, їх нотаріально посвідченої згоди та дозволу опіки та піклування. Законодавством (ч. 2 ст. 32 ЦК України) встановлено такі вимоги, як обов'язкові умови для вчинення правочинів з транспортними засобами. При цьому відповідач, заперечуючи проти позову, посилався на норму ст. 222 ЦК України, якою передбачено, що правочин, який неповнолітня особа вчинила за межами її цивільної дієздатності без згоди законних представників, може бути згодом ними схвалений у порядку ст. 221 ЦК України. Судом встановлено той факт, що батьки неповнолітнього були обізнані про вчинений ним правочин, протягом місяця з дня, коли вони дізнались про його вчинення не звернулись із претензією до відповідача, і до того ж сприяли ремонту цього моторолера. Правильного висновку дійшов суд, що згода законних представників може бути виражена як до, так і після вчинення правочину неповнолітнім. Проте аналіз змісту ч. 2 ст. 32 ЦК України дозволяє зробити висновок, що згода законних представників при вчиненні правочину щодо транспортних засобів повинна надаватись до вчинення такого правочину і вона повинна бути нотаріально посвідченою. До того ж при вчиненні правочинів щодо транспортних засобів неповнолітніми необхідно ще отримати дозвіл органу опіки та піклування, який теж потрібно

отримати до вчинення такого правочину. А ст. 224 ЦК України передбачено, що правочини, вчинені без дозволу органу опіки та піклування, є нікчемними. Саме тому вказаний правочин суду потрібно було визнати нікчемним та застосовувати наслідки недійсності правочинів (у даному випадку – двосторонню реституцію та відшкодування збитків у разі наявності доказів щодо їх спричинення).

Варто насамкінець зауважити, що на відміну від малолітніх неповнолітні особи несуть цивільну відповідальність самостійно. Так, відповідно до ч. 3 ст. 222 ЦК України якщо обома сторонами недійсного правочину є неповнолітні особи, то кожна з них зобов'язана повернути другій стороні усе одержане нею за цим правочином у натурі. У разі неможливості повернення одержаного в натурі від-

шкодується його вартість за цінами, які існують на момент відшкодування. Якщо у неповнолітньої особи відсутні кошти, достатні для відшкодування, батьки (усиновлювачі) або піклувальник зобов'язані відшкодувати завдані збитки, якщо вони своєю винною поведінкою сприяли вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину

Висновки. Оновлений формат цивільного законодавства, безумовно, потребує схвалення. Проте варто розуміти, що окремі норми все ще не виписані досить чітко та однозначно, і до того ж деякі питання потребують концептуального, а не тільки законодавчого перегляду. Саме тому вважаємо необхідним і надалі вносити відповідні зміни до норм Цивільного кодексу України з метою приведення його у відповідність до реалій сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хейфец Ф. С. Недействительность сделок по российскому гражданскому праву / Ф. С. Хейфец. – М. : Юрайт, 2000. – 164 с.
2. Кузнецова Л. Г. Гражданско-правовое положение несовершеннолетних / Л. Г. Кузнецова, Я. Н. Шевченко. – М. : Юрид. лит., 1968. – 136 с.
3. Андреев Е. П. Правоспособность и дееспособность несовершеннолетних по советскому гражданскому праву : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Е. П. Андреев. – М., 1972. – 17 с.
4. Шиминова М. Я. Гражданское правовое положение несовершеннолетних / М. Я. Шиминова // Государство, право, молодежь. – М., 1985. – С. 75–87.
5. Хатнюк Н. С. Заперечні угоди та їх правові наслідки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. С. Хатнюк ; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2003. – 217 с.
6. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 №435 // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – №40–44. – Ст. 356.
7. Гутников О. В. Недействительные сделки в гражданском праве. Теория и практика оспаривания / О. В. Гутников. – М. : Бератор-Пресс, 2003. – 576 с.
8. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 №2947 // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – №21–22. – Ст.135.
9. Рішення Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 17.07.2015 р. у справі №308/18698/13-ц [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47551809>.
10. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : коментар. – Режим доступу: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/603-242.html>.
11. Рішення Заводського районного суду м. Запоріжжя від 25.07.2011 р. у справі №2-1201/11 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/17504949>.

REFERENCES

1. Heyfets F. S. Nedeystvitel'nost' sdelok po rossiyskomu grazhdanskomu pravu (Invalidity of Transactions on the Russian Civil Law), M, Yurayt, 2000, 164 p.
2. Kuznetsova L. G., Shevchenko Ya. N. Grazhdansko-pravovoe polozhenie nesovershennoletnih (Civil-Law Position of Minors), M., Yurid. lit., 1968, 136 p.
3. Andreev E. P. Pravospособnost i deesposobnost nesovershennoletnih po sovetskomu grazhdanskomu pravu (Legal Capacity of Minors by Soviet Civil Law), Avtoref. Dis, kand. yurid. Nauk, M., 1972, 17 p.

4. Shiminova M. Ya. Grazhdanskoe pravovoe polozhenie nesovershennoletnih (Civil Legal Status of Minors), Gosudarstvo, pravo, molodezh, M., 1985, pp. 75-87.
5. Xatnyuk N. S. Zaperechni ugody ta yix pravovi naslidky (Negative Agreements and their Legal Consequences), dys... kand. yuryd. Nauk, 12.00.03, N. S. Xatnyuk, Nacionalna akademiya vnutrishnix sprav Ukrayiny, K., 2003, 217p.
6. Cyvilnyj kodeks Ukrayiny (Civil Code of Ukraine), Zakon Ukrayiny vid 16.01.2003 no 435, Vidom. Verhov. Rady Ukrayiny, 2003, no 40-44, St. 356.
7. Gutnikov O. V. Nedeystvitelnyie sdelki v grazhdanskom prave. Teoriya i praktika osparivaniya (Invalid Transaction in Civil Law. Theory and Practice of Contesting), M., Berator-Press, 2003, 576 p.
8. Simejnyj kodeks Ukrayiny (Family Code of Ukraine), Zakon Ukrayiny vid 10.01.2002 no 2947, Vidom. Verhov. Rady Ukrayiny, 2002, no 21-22, St.135.
9. Rishennya Uzhgorodskogo miskrajonnogo sudu Zakarpatskoyi oblasti (Decision Uzhgorod District Court, Zakarpattya Region) vid 17.07.2015 U spravi no 308/18698/13-cz [Elektronnyj resurs], Yedynyj derzhavnyj reyestr sudovyx rishen Ukrayiny, Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47551809>.
10. Cyvilnyj kodeks Ukrayiny (The Civil Code of Ukraine), komentar, [Elektronnyj resurs], Rezhym dostupu: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/603-242.html>.
11. Rishennya Zavodskogo rajonnogo sudu m. Zaporizhzhya (The Decision Factory District Court. Zaporizhzhya) vid 25.07.2011 u spravi no 2-1201/11 [Elektronnyj resurs] Yedynyj derzhavnyj reyestr sudovyx rishen Ukrayiny, Rezhym dostupu: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/17504949>.

М. В. МИЩЕНКО

старший преподаватель кафедры истории и теории государства и права Черноморского государственного университета имени Петра Могилы, соискатель кафедры гражданского права №2 Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

СОВЕРШЕНИЕ СДЕЛОК НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИМИ ЛИЦАМИ БЕЗ СОГЛАСИЯ РОДИТЕЛЕЙ (УСЫНОВИТЕЛЕЙ) ИЛИ ПОПЕЧИТЕЛЯ

В статье проанализированы условия признания недействительными сделок, совершенных несовершеннолетними; условия действительности таких сделок, а также возможные последствия признания их недействительными. Автором предложены изменения к законодательству в этой сфере.

Ключевые слова: несовершеннолетние лица, согласие, сделки несовершеннолетних лиц, недействительность сделки, правовые последствия недействительности сделки.

M. V. MISHCHENKO

Senior Lecturer of Department of History and Theory of State and Law of Petro Mohyla (Chornomorskyi) Black Sea State University, Applicant of the Department of Civil Law №2 of Yaroslav Mudryi National Law University

FEASANCE OF TRANSACTIONS MINOR PERSONS WITHOUT CONSENT OF PARENTS (ADOPTERS) OR TRUSTEE

Problem setting. The article is detailed consideration and analysis of terms of confession invalid such transactions; terms, when such transactions is actual, and also in relation to the possible consequences of confession of them invalid.

Analysis of resent researches and publications. The following scientists were engaged in research of the specified question: Andreev E. P., Gutnikov O. V., Kuznecova L. G., Osipova S. V., Khatnyuk N. S., Kheyfec F. S., Shevchenko Ya. M. Shiminova M. Ya.

Article's main body. First of all, it follows to consider grounds, at presence of what transactions, perfect minor outside them civil capability, can be acknowledged invalid. In obedience to the norms of CC of Ukraine such transactions it can be acknowledged invalid in such cases: 1) an output a minor person is outside a civil capability; 2) a previous consent or next approval of parents (adopters) or trustees absents to the feasance of such transactions; 3) handed in an application of legal representatives in a court about confession of transactions invalid.

A civil legislation selects the row of transactions, which can be acknowledged invalid for lack of consent of the third persons to their feasance. These transactions have all one general sign: for their reality not only will of sides of this transactions but also will of the third persons which are not the sides of transactions is needed.

Exactly on this sign legal transactions that is perfect without the consent of the third persons differ from other contested legal transactions, as in them the grounds of unreality are absence or vices of will of parties of legal transaction.

It costs to notice that the exhaustive list of grounds for challenging of legal transaction of CC of Ukraine does not fasten.

Conclusions and prospects for the development. The renewed format of civil legislation, undoubtedly, needs approval. However it costs to understand that separate norms still are not written clearly enough and simply, and besides some questions need conceptual, but not only legislative revision. For this reason consider it necessary in future to bring in corresponding changes to the norms of the Civil code of Ukraine with the aim of bringing him over in accordance with realities of present time.

Key words: minor persons, consent, transactions of minor persons, ineffectiveness of transaction, law consequences of ineffectiveness of transaction.